

Advies onderzoek en ontgraven of saneren asbestdruppelzones Hoe de problematiek inzake asbestdruppelzones aangepakt kan worden

Aan:	Gemeenten en Omgevingsdiensten in Gelderland
Opgesteld door:	GOO-werkgroep implementatie Omgevingswet (een sub-werkgroep heeft dit advies gemaakt, dat is vastgesteld in de GOO-werkgroep implementatie Omgevingswet).
Datum:	30 januari 2025
Status:	In het GOO werken betrokken overheid-organisaties in Gelderland samen aan adviezen die zijn bedoeld als hulpmiddel voor de praktijk.

Inleiding

In deze notitie wordt aandacht geschonken aan de problematiek van asbestdruppelzones bij verweerde asbestdaken zonder dakgoot. Dit betreft over het algemeen schuren van particulieren of agrarische bedrijven in het buitengebied. Het wordt als ongewenst gezien dat de overheid nauwelijks mogelijkheden heeft om onderzoek en sanering van deze druppelzones af te dwingen. Dit vanwege de risico's van de respirabele vezels die vrijkomen bij de verwerking van asbestdaken en de bodem oppervlakkig verontreinigen.

Als daken van asbesthoudend plaatmateriaal niet voorzien zijn van dakgoten kan er door verwerking van de daken asbest in de bodem terecht komen. Dit gebeurt dan in de "druppelzone" waar water met asbest op de bodem valt. Deze zone heeft de lengte van het dak van asbest en een breedte van maximaal 1 meter. Het asbest wordt normaliter aangetroffen tot een diepte van maximaal 0,2 meter. Asbesthoudende dakplaten kunnen ook voorzien van een coating die PCB bevat. Door de verwerking kan er dan ook een PCB-verontreiniging in de druppelzone ontstaan.

In deze notitie worden de regels met betrekking tot verwijderen van asbestdaken toegelicht evenals de regels m.b.t. onderzoek en sanering. Daarnaast wordt beschreven op welke wijze wellicht toch onderzoek en/of sanering kan worden afgedwongen.

Wet- en regelgeving (niet milieuhygiënisch)

Er bestaat geen verplichting vanuit de wet- en regelgeving om asbestdaken te verwijderen. Asbestdaken worden meestal verwijderd in combinatie met de sloop van de gehele schuur in verband met een wens tot nieuwbouw. In dat geval moet van de sloopactiviteiten een melding worden gedaan of een vergunning worden aangevraagd. Dit staat in artikel 7.10, lid 1 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Of er sprake is van een melding of een vergunning is afhankelijk van de hoeveelheid afval die vrijkomt. Degene die de sloopwerkzaamheden uitvoert of laat uitvoeren (o.a. het verwijderen van asbest) moet het bevoegd gezag informeren over het begin en einde van de werkzaamheden.

De verwijdering van asbestdaken moet worden uitgevoerd door daartoe gecertificeerde bedrijven. In bepaalde gevallen mogen particulieren zelf kleine oppervlakten asbest verwijderen (< 35 m²) onder een aantal voorwaarden (geen verwijdering in het kader van de uitoefening van een beroep of bedrijf). De particulier mag in dat geval geen hulp vragen aan een aannemer of andere professional bij de verwijdering. Agrarische ondernemers worden niet beschouwd als particulier voor zijn bedrijfsgebouwen. In alle gevallen zal de verwijdering van asbestdaken van bedrijfsgebouwen in de agrarische sector dan ook door gecertificeerde bedrijven moeten worden uitgevoerd.

Indien sprake is van nieuwbouw is het aanvragen van een bouwvergunning verplicht, al of niet in combinatie met wijziging van het omgevingsplan. In beide gevallen kan opgelegd worden dat voorafgaand bodemonderzoek plaatsvindt, mits sprake is van een bodemgevoelig gebouw op een bodemgevoelige locatie. Als daar sprake van is kunnen eisen gesteld worden door bodemonderzoek te verplichten en

eventuele sanering te eisen. De saneringsnorm moet dan wel zijn opgenomen als regel in het Omgevingsplan. De landelijke regels bieden over het algemeen te weinig aanknopingspunten.

Wat zijn de aanknopingspunten voor het verplichten van bodemonderzoek?

Handeling	Verplichting	Bodemonderzoek
Verwijderen van het asbestdak	Sloopmelding	
Sloop van het gebouw met asbestdak	Sloopmelding	Bodemonderzoek als indieningsvereiste (omgevingsplan)
Nieuwbouw bodemgevoelig gebouw	Vergunning	Voorafgaand onderzoek
Wijziging omgevingsplan		Voorafgaand onderzoek

Milieuhygiënische wet- en regelgeving

Bodemonderzoek

Aanleidingen om bodemonderzoek af te dwingen bij asbestdruppelzones kunnen zijn:

Indien sprake is van een milieubelastende activiteit (graaf volume > 25 m³) omdat je dan moet weten of er sprake is van overschrijding van de I-waarde (Kwalibo van toepassing)

Bij het doen van de sloopmelding

Herbouw op de locatie na sloop mits sprake is van een bodemgevoelige locatie

Wijziging van het omgevingsplan

Bij onderzoek naar asbest bij geërodeerde asbestdaken is het nodig om aandacht te besteden aan respirabele vezels. De concentratie aan respirabele vezels kan vastgesteld worden met een SEM-analyse. Dit is van belang omdat het gehalte van dit soort vezels boven de risiconorm kan uitkomen (10 mg/kg ds) terwijl de I-waarde voor het gewogen gehalte niet wordt overschreden.

Bodemsanering

De verwijdering van asbestdruppelzones kan onder de milieubelastende saneren en/of graven vallen.

Verwijdering van asbestdruppelzones valt onder de milieubelastende activiteit saneren als er op grond van het omgevingsplan een saneringsplicht geldt. Als de verontreiniging wordt gesaneerd door graven geldt ook de plicht om de uitvoering te laten doen door een BRL 7000 erkende aannemer, mits er sprake is van een graafvolume > 25 m³.

Of er bij graven regels van toepassing zijn is afhankelijk van het graafvolume en de I-waarde. Er is pas sprake van een milieubelastende activiteit als er sprake is van een graafvolume groter dan 25 m³. Bij overschrijding daarvan en als de bruidsschat van toepassing is (beschikte gevallen of BKK-zones) is er sprake van een meldplicht. De verwachting is dat aan beide voorwaarden niet wordt voldaan:

Het asbest dak moet wel van een enorme omvang zijn om een graafvolume van meer dan 25 m³ te krijgen (uitgaande van een zone van maximaal 1 m breed en een verontreinigde laag van maximaal 10 cm). De lengte van de schuur moet dan 125 m wil er sprake zijn van overschrijding van het graafvolume van 25 m³

De verwachting is niet dat dit soort type verontreinigingen in het verleden beschikt zijn en daarnaast maakt asbest nooit onderdeel uit van BKK-zones;

Voorgaande heeft betrekking op historische verontreinigingen. De terugsaneerwaarde van verontreinigingen met asbest is de I-waarde van 100 mg/kg ds. Bodemverontreinigingen met asbest die zijn ontstaan na 1 juli 1993, moeten volledig verwijderd worden. Dit is ongeacht het asbestgehalte en zover het volledig verwijderen redelijkerwijs mogelijk is. Volledig verwijderen betekent in het geval van asbest dat de verontreiniging tot de rapportagegrens (voor asbest 1 mg/kg ds.) moet worden verwijderd. Op verwijdering

op basis van de zorgplicht is ook Kwalibo van toepassing en dus een BRL 7000 aannemer, ongeacht het graafvolume.

In het Besluit Kwaliteit Leefomgeving (BKL) is opgenomen dat voor de beoordeling van een bodemgevoelig gebruik op een bodemgevoelige locatie voor asbest het omvangscriterium niet van toepassing is. Zodra er sprake is van een gehalte van meer dan 100 mg/kgds moeten er sanerende maatregelen genomen worden.

Hergebruik van asbesthoudende grond uit druppelzones is mogelijk als de I-waarde niet wordt overschreden, zelfs als de risiconorm voor respirabele vezels (10 mg/kg ds) wel wordt overschreden.

Oplossingsrichtingen (decentraal)

In de situaties dat er sprake is van nieuwbouw en/of wijziging van het omgevingsplan kan bodemonderzoek worden verplicht. Om dat ook te kunnen afdwingen als er uitsluitend sprake is van verwijderen van het asbestdak al of niet in combinatie met de sloop van de schuur, moeten hiervoor regels in het omgevingsplan worden opgenomen (gekoppeld aan de sloopmelding).

Eventuele sanering kan uitsluitend worden afgedwongen als in het omgevingsplan hiervoor regels zijn opgenomen. Het Bal van de Omgevingswet biedt te weinig aanknopingspunten gezien de omvang en de grens van 100 mg/kg ds. In het omgevingsplan moet dan een risiconorm worden opgenomen en geen beperkingen ten aanzien van het verontreinigde volume of het graafvolume.

Oplossingsrichting (landelijk)

Het verwijderen van asbestdaken is nu niet te combineren met het verwijderen van de druppelzone. Oorzaak van het niet kunnen combineren is dat het noodzakelijke certificaat voor verwijdering van het asbestdak (Arbowetgeving) het niet toestaat om ook asbest houdende grond te ontgraven (milieuwetgeving). Het ontgraven van de asbestdruppelzone moet ook onder (een andere) erkenning (afhankelijk van graafvolume en concentratie), namelijk de BRL SIKB 7000 en 6000. Een combinatie van beide (de asbestdak-verwijderaar die ook de BRL SIKB 7000 heeft) komt niet of nauwelijks voor in de markt.

Het gecombineerd uitvoeren is wel een wenselijke situatie ter vereenvoudiging van de aanpak en het drukken van kosten voor de initiatiefnemer. Hierdoor zijn initiatiefnemers eerder geneigd ook de asbestdruppelzone mee te nemen en op te ruimen. Wijziging van de landelijke wetgeving is een voorwaarde, waarbij er 2 mogelijkheden zijn:

Uitsluitend mogelijk maken beide te combineren (knelpunt certificaat) en/of

Ook verplichten de druppelzone op te ruimen als het dak wordt verwijderd (uitsluitend in situaties zonder dakgoot) met als argument dat de verweerde deeltjes van het dak die op de grond zijn gevallen, nog onderdeel zijn van het dak

Contact

Bij vragen kunt u contact opnemen met de GOO-werkgroep Implementatie Omgevingswet via GOO@gelderland.nl.